Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0220

Komisjoni 2025. aasta aruanne Kosovo kohta

Euroopa Parlamendi 17. juuni 2026. aasta resolutsioon komisjoni Kosovot käsitleva 2025. aasta aruande kohta (2025/2252(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning teiselt poolt Kosovo vahelist stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingut[1], mis on jõus olnud alates 1. aprillist 2016,

– võttes arvesse Kosovo 15. detsembril 2022 esitatud Euroopa Liidu liikmeks astumise avaldust,

– võttes arvesse Kosovo 12. mail 2022 esitatud Euroopa Nõukogu liikmeks saamise taotlust,

– võttes arvesse Euroopa Liidu ja Kosovo vahelist Kosovo liidu programmides osalemise üldpõhimõtteid käsitlevat raamlepingut[2], mis on jõus olnud alates 1. augustist 2017,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. septembri 2021. aasta määrust (EL) 2021/1529, millega luuakse ühinemiseelse abi instrument (IPA III)[3],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. aprilli 2023. aasta määrust (EL) 2023/850, millega muudetakse määrust (EL) 2018/1806, milles loetletakse kolmandad riigid, kelle kodanikel peab välispiiride ületamisel olema viisa, ja need kolmandad riigid, kelle kodanikud on sellest nõudest vabastatud[4], seoses Kosovoga, millega

---

1 ELT L 71, 16.3.2016, lk 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2016/342/oj.
2 ELT L 195, 27.7.2017, lk 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2017/1388/oj.
3 ELT L 330, 20.9.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
4 ELT L 110, 25.4.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/850/oj.

lubatakse Kosovo biomeetriliste passide kasutajatel alates 1. jaanuarist 2024 viisavabalt reisida,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrust (EL) 2024/1449, millega luuakse Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu[5],

– võttes arvesse 19.–20. juunil 2003 Thessaloníkis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumise eesistujariigi järeldusi,

– võttes arvesse 2018. aastal Sofias, 2020. aastal Zagrebis ja 2021. aastal Brdo pri Kranjus toimunud ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumisi ning nende deklaratsioone,

– võttes arvesse 1. juulil 2025 Põhja-Makedoonias Skopjes toimunud Lääne-Balkani juhtide kohtumist, mille teema oli Lääne-Balkani majanduskasvu kava,

– võttes arvesse 17. detsembri 2025. aasta ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumise deklaratsiooni,

– võttes arvesse nõukogu eesistujariigi 16. detsembri 2025. aasta järeldusi laienemise kohta,

– võttes arvesse 28. augustil 2014 käivitatud Berliini protsessi,

– võttes arvesse 22. oktoobril 2025 toimunud Berliini protsessi teemalise tippkohtumise eesistuja järeldusi,

– võttes arvesse komisjoni 6. oktoobri 2020. aasta teatist „Majandus- ja investeerimiskava Lääne-Balkani jaoks“ (COM(2020)0641),

– võttes arvesse komisjoni 8. novembri 2023. aasta teatist „Uus Lääne-Balkani majanduskasvu kava“ (COM(2023)0691),

– võttes arvesse komisjoni 20. märtsi 2024. aasta teatist laienemiseelsete reformide ja poliitika läbivaatamise kohta (COM(2024)0146),

– võttes arvesse komisjoni 4. novembri 2025. aasta teatist „2025. aasta teatis ELi laienemispoliitika kohta“ (COM(2025)0690) ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumenti, mis käsitleb 2025. aasta aruannet Kosovo kohta (SWD(2025)0752),

– võttes arvesse 25. oktoobril 2005 Ateenas allkirjastatud energiaühenduse asutamislepingut, mille eesmärk on laiendada ELi energia siseturu reegleid Kagu-Euroopale,

– võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu 10. juuni 1999. aasta

---

5 ELT L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

resolutsiooni 1244, Rahvusvahelise Kohtu 22. juuli 2010. aasta nõuandvat arvamust, mis käsitleb Kosovo iseseisvuse ühepoolse väljakuulutamise kooskõla rahvusvahelise õigusega, ning ÜRO Peaassamblee 9. septembri 2010. aasta resolutsiooni 64/298, milles võeti teadmiseks Rahvusvahelise Kohtu arvamus ning tunnustati ELi valmisolekut hõlbustada Serbia ja Kosovo dialoogi,

– võttes arvesse Kosovo jätkuvat vastavust ELi ühisele välis- ja julgeolekupoliitikale,

– võttes arvesse 19. aprilli 2013. aasta esimest kokkulepet põhimõtete kohta, millega reguleeritakse suhete normaliseerimist Serbia ja Kosovo vahel, ning 25. augusti 2015. aasta kokkuleppeid ja käimasolevat ELi vahendatud dialoogi suhete normaliseerimiseks,

– võttes arvesse 27. veebruari 2023. aasta Brüsseli lepingut ja 18. märtsi 2023. aasta Ohridi raamlepingut ning selle rakenduslisa,

– võttes arvesse NATO juhitavate Kosovo rahuvalvejõudude jätkuvat kohalolekut ja volitusi ning nende jätkuvat abi ohutu ja turvalise keskkonna ning liikumisvabaduse säilitamisel Kosovos,

– võttes arvesse nõukogu 5. juuni 2025. aasta otsust (ÜVJP) 2025/1161, millega muudetakse ühismeedet 2008/124/ÜVJP Euroopa Liidu õigusriigimissiooni kohta Kosovos, EULEX Kosovo[6], millega pikendati missiooni volituste kestust 14. juunini 2027,

– võttes arvesse Euroopa Liidu valimisvaatlusmissiooni lõpparuannet 2025. aasta parlamendivalimiste kohta Kosovos,

– võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Kosovo kohta,

– võttes arvesse 9. detsembril 2024 ELi ja Kosovo parlamentaarse stabiliseerimis- ja assotsiatsioonikomitee 12. kohtumisel vastu võetud ühiseid soovitusi,

– võttes arvesse Transparency Internationali 2025. aasta korruptsioonitaju indeksit,

– võttes arvesse Piirideta Reporterite 2025. aasta maailma ajakirjandusvabaduse indeksit,

– võttes arvesse 24.–25. märtsil 2026 toimunud Euroopa Nõukogu ajakirjanike turvalisuse platvormi teabekogumismissiooni Pristinasse,

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

---

6 ELT L, 2025/1161, 6.6.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2025/1161/oj.

– võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A10-0166/2026),

A. arvestades, et laienemispoliitika on üks mõjusamaid ELi välispoliitika vahendeid, üks edukamaid poliitikameetmeid, mis stimuleerib ja ergutab põhjalikke reforme laienemisprotsessis osalevates riikides, ning geostrateegiline investeering pikaajalisse rahusse, stabiilsusse ja julgeolekusse kogu mandril;

B. arvestades, et demokraatia, inimõigused ja õigusriik on põhiväärtused, millele EL on rajatud; arvestades, et neid põhiväärtusi ei saa laienemisprotsessi kontekstis ohtu seada;

C. arvestades, et Kosovo Vabariigi põhiseadus on vähemuste õiguste suhtes üks edumeelsemaid;

D. arvestades, et iga laienemisprotsessis osalevat riiki hinnatakse rangelt tema saavutuste põhjal; arvestades, et ühinemise ajakava ja edusammud sõltuvad vajalike reformide elluviimisest ning vastavusest kriteeriumidele ja ühistele Euroopa väärtustele; arvestades, et ühinemisprotsess ei saa jätkuda vajalike reformide elluviimiseta;

E. arvestades, et Kosovo teekond ELi liikmeks saamise suunas sõltub ka suhete normaliseerimisest Serbiaga ja heanaaberlikest suhetest;

F. arvestades, et demokraatlike protsesside terviklikkuse kaitsmisest on saanud ELi laienemispoliitika keskne kaalutlus; arvestades, et Kosovot on tabanud välissekkumine ja desinformatsioonikampaaniad, mis lähtuvad eelkõige Venemaalt, sealhulgas Serbia natsionalistlike kanalite kaudu, mille eesmärk on destabiliseerida riigi demokraatlikke institutsioone, õõnestada ühiskondlikku ühtekuuluvust ning takistada Kosovo lõimumist Euroopaga; arvestades, et demokraatia vastupanuvõime tugevdamine on ühinemispoliitiliste kriteeriumide täitmise lahutamatu osa;

G. arvestades, et vastupidi Euroopa üldisele seisukohale ei ole Küpros, Kreeka, Rumeenia, Slovakkia ega Hispaania Kosovo iseseisvust veel tunnustanud;

Pühendumine ELiga ühinemisele

1. tunnustab Kosovo jätkuvat pühendumist ELiga ühinemisele, mis kajastab selget strateegilist geopoliitilist otsust, mis suurendab julgeolekut, püsivat sidet Euroopaga ning erakondade üldist konsensust ELiga integreerumise küsimuses, samuti üldsuse suurt toetust Kosovo Euroopa suunas liikumisele, eelkõige tihedate ja konkreetsete suhete arendamise kaudu Euroopa Liiduga;

2. kordab kindlat veendumust, et Kosovo tulevik on ELis, eriti arvestades piirkonna praegust geopoliitilist dünaamikat, kiireid suuri muutusi maailmapoliitikas ja kasvavat konkurentsi autoritaarsete

režiimidega; rõhutab, et Kosovo ja ELi lähenemine on osa järkjärgulisest integratsiooniprotsessist, mis ulatub kaugemale pelgalt formaalsest ühinemisväljavaatest; rõhutab, et Kosovoga suhete tugevdamisel on olulised konkreetsed koostöövormid ja järkjärguline integreerimine, sealhulgas valdkondlikud partnerlused, osalemine sellistes liidu programmides nagu Erasmus+ ning teatavatesse Euroopa poliitikavaldkondadesse kaasamine. toonitab, et need instrumendid võimaldavad sõlmida püsivad sidemed Kosovo ja Euroopa vahel ning reageerida piirkonna geostrateegilistele katsumustele, sealhulgas ennetades välisosalejate mõju, ilma et see mõjutaks laienemisprotsessi tempot või tulemust;

3. väljendab heameelt Kosovo uue assamblee ja valitsuse moodustamise üle 12. veebruaril 2026 pärast 2025. aasta detsembris toimunud ennetähtaegseid demokraatlikke parlamendivalimisi ning rohkem kui aasta kestnud poliitilist ummikseisu ja sügavat poliitilist polariseeritust; peab siiski kahetsusväärseks 2025. aasta jooksul halvatud poliitilist protsessi, mis tõi Kosovo jaoks kaasa „kaotatud aasta“; peab lisaks kahetsusväärseks, et rahvusassamblee ei suutnud valida uut presidenti põhiseaduses sätestatud tähtajaks; võtab teadmiseks rahvusassamblee laialisaatmise presidendi dekreediga 6. märtsil 2026 ning järgnenud Kosovo konstitutsioonikohtu otsuse, millega see otsus tühistati ja anti assamblee liikmetele 34-päevane tähtaeg uue presidendi valimiseks, pärast mida oleks riik sunnitud korraldama uued valimised; võtab teadmiseks ebaõnnestunud katsed valida selleks tähtajaks president ja sellele järgnenud teate uute parlamendivalimiste korraldamise kohta 7. juunil 2026;

4. väljendab lisaks heameelt selle üle, et Kosovo rahvusassamblee ratifitseeris 13. veebruaril 2026 reformi- ja kasvurahastu lepingud; märgib, et see võimaldab Kosovol saada märkimisväärseid toetusi ja sooduslaene, mille eesmärk on edendada olulisi reforme, kiirendada majanduslikku lähenemist ning teha täiendavaid edusamme teel Euroopa suunas; peab sügavalt kahetsusväärseks, et arvestades „kaotatud aastat“ ja võimalust, et valimiskampaania pärast läheb mõni kuu veel kaotsi, ei pruugi riik suuta kõiki vajalikke reforme tähtajaks ellu viia ning võib kaotada märkimisväärse osa reformi- ja kasvurahastu rahalisest toetusest;

5. rõhutab, et usaldusväärne laienemine tugineb tulemuspõhisele protsessile, mis nõuab reformide püsivat ja pöördumatut hoogu ja ranget rakendamist kooskõlas Euroopa standardite, eelkõige Kopenhaageni kriteeriumidega; kutsub Kosovot üles kiirendama ELiga seotud reformide elluviimist, eriti õigusriigi, põhivabaduste ja korruptsiooni, eelkõige suurkorruptsiooni vastase võitluse valdkonnas, ning jätkama pingutusi, et pühenduda veelgi kindlamalt Euroopa väärtustele ja normidele; rõhutab, et igasugune ühinemiseelne abi ja sellega seotud finantsabi peab rangelt sõltuma mõõdetavatest ja kontrollitavatest tulemustest nendes valdkondades; tuletab sellega seoses meelde, kui oluline on kaitsta õigusriiki,

tagada kõigi arvamuste austamine ja seaduste tulemuslik kohaldamine praktikas; rõhutab, et nende reformide prioriteetide muutmine ja nendes konkreetsete edusammude saavutamine on vajalik selleks, et Kosovo saaks tugevdada oma sidemeid Euroopaga ja jätkata liikumist ELiga ühinemise teele tagasipöördumise suunas; rõhutab, et laienemine eeldab ka Euroopa Liidu institutsioonide ja liikmesriikide põhjalikku ettevalmistust, et tagada võimalike uute liikmete edukas integreerimine, austades samal ajal siseturu majanduslikku stabiilsust, sotsiaalseid ja keskkonnastandardeid ning ELi institutsioonide nõuetekohast toimimist;

6. toetab Kosovo poolt 2022. aasta detsembris esitatud ELi liikmeks astumise avaldust; kordab oma üleskutset nõukogus olevatele liikmesriikidele, et nad paluksid komisjonil esitada viivitamata küsimustik ja arvamus riigi liikmeks saamise avalduse vastuvõetavuse kohta, ning kutsub nõukogu üles tegutsema seejärel kiiresti, sealhulgas andma kandidaatriigi staatuse niipea, kui asjakohased kriteeriumid on täidetud; kutsub viit liikmesriiki, kes ei ole veel tunnustanud Kosovo iseseisvust, üles seda viivitamata tegema, et Kosovo saaks liikuda edasi teiste kandidaatidega võrdsetel alustel; tuletab meelde Rahvusvahelise Kohtu 22. juuli 2010. aasta nõuandvat arvamust, milles on konstateeritud, et Kosovo ühepoolne iseseisvuse väljakuulutamine ei ole vastuolus üldise rahvusvahelise õigusega;

7. kinnitab taas täit toetust Kosovo taotlusele saada Euroopa Nõukogu liikmeks ning riigi strateegilisele kavatsusele ühineda NATO programmiga „Partnerlus rahu nimel“ ja taotlustele ühineda teiste rahvusvaheliste organisatsioonidega; kutsub asjaomaseid organisatsioone ja liikmesriike üles neid taotlusi aktiivselt toetama; märgib, et Kosovo lähenemine NATO-le tugevdab Euroopa julgeolekut; kutsub komisjoni ja ELi esindust Kosovos üles suurendama jõupingutusi, et parandada Kosovos teadmisi ELi rollist ja arusaamist sellest ning tutvustada ELi ja Kosovo vahelise tugevdatud partnerluse konkreetseid eeliseid; nõuab tungivalt, et Serbia ei avaldaks vastuseisu Kosovo liikmesusele Euroopa Nõukogus ja teistes rahvusvahelistes organisatsioonides, mis oleks vastuolus 2023. aasta Kosovo ja Serbia vaheliste suhete normaliseerimisele suunatud lepinguga;

8. tunnustab Kosovot kui ELi usaldusväärset partnerit, mida tõendab tema jätkuv vabatahtlik kooskõla ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga (ÜVJP), sealhulgas Venemaa ja Valgevene vastu suunatud ELi piiravate meetmete jätkuv rakendamine, Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja selge hukkamõistmine ning kodanike järjepidevalt suur toetus ELiga ühinemisele; ootab, et Kosovo säilitaks selle kooskõla ja jätkaks jõupingutusi Venemaa ohu ohjeldamiseks;

9. väljendab heameelt Kosovo, Albaania ja Horvaatia vahel 18. märtsil

2025 allkirjastatud kolmepoolse kaitsealase koostöö deklaratsiooni üle, mille eesmärk on tugevdada kaitsevõimet ning edendada koostööd hübriidohtude vastu võitlemisel;

10. väljendab heameelt kauaoodatud otsuse üle tühistada Kosovo vastu suunatud ELi meetmed, sealhulgas 2025. aasta detsembris vabastatud 216 miljoni euro üle prioriteetsete lepingute ja kavandamise jaoks ning järelejäänud 205 miljoni euro üle, mis vabastati 2026. aasta alguses; on seisukohal, et need meetmed olid selges vastuolus Kosovo tõendatud pühendumusega Euroopa väärtustele ja kooskõlale ELi poliitikaga ning ei olnud enam põhjendatud, kuna kõik vajalikud nõuded on täidetud; võtab teadmiseks nende meetmete negatiivse mõju Kosovo ühiskonnale, eelkõige kohalikele kogukondadele, kodanikuühiskonna organisatsioonidele ning väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKEd); väljendab muret puuduliku läbipaistvuse ja prognoositavuse, ebapiisava avaliku teavitamise ning meetmete pikalevenimise üle, hoolimata sellest, et Kosovo on täitnud ELi nõuded;

Demokraatia ja õigusriik

11. väljendab heameelt selle üle, et parlamendi- ja kohalike valimiste läbiviimisele 2025. aastal anti üldiselt positiivne hinnang, ning märgib, et need viidi läbi rahumeelselt, konkurentsipõhiselt ja kaasavalt, lähtudes läbivaadatud valimisraamistikust, mis on kooskõlas varasemate ELi valimisvaatlusmissiooni soovitustega; kiidab ametivõime elektroonilise hääletussüsteemi kasutuselevõtu eest Kosovos; juhib siiski tähelepanu sellele, et valimiste läbiviimisel täheldati mõningaid puudusi, ning kutsub Kosovo ametivõime üles neid tulevaste valimiste korraldamisel arvesse võtma;

12. peab tervitatavaks Kosovo serblaste osalemist 2025. aasta parlamendi- ja kohalikel valimistel ning seda, et neli hiljuti valitud serblastest linnapead võtsid oma albaanlastest eelkäijatelt ameti üle serblaste enamusega omavalitsustes Kosovo põhjaosas; väljendab siiski muret surve pärast, mida avaldati Serbia sotsiaalabist ja tööhõivest sõltuvatele valijatele, et nad hääletaksid 2025. aasta veebruari parlamendivalmistel Srpska Lista esindajate poolt;

13. peab kahetsusväärseks jätkuvaid katseid politiseerida sõltumatuid institutsioone, sealhulgas keskvalimiskomisjoni, ja juhtimisalaseid puudusi sõltumatus meediakomisjonis; kutsub Kosovot üles viima sõltumatu meediakomisjoni tegevust reguleeriv õigusraamistik veelgi enam kooskõlla Euroopa Nõukogu soovituste ja ELi standarditega, et tugevdada regulatiivset sõltumatust, õiguskindlust ja avalikkuse usaldust meedia järelevalve vastu; kutsub ametivõime üles tagama tulemuspõhise ametissenimetamise, värbamismenetluste läbipaistvuse ja nende institutsioonide sõltumatuse täieliku austamise; rõhutab, et vastupidavad demokraatlikud institutsioonid

on esimene kaitseliin infokeskkonnaga manipuleerimise, varjatud mõjutamise ja avaliku arutelu poliitikast ajendatud moonutamise vastu; kutsub Kosovot üles looma institutsionaalset demokraatliku vastupidavuse raamistikku, mis ühendaks rahvusassamblee, valitsuse, sõltumatud reguleerivad asutused ja valimiste korraldajad ning hõlmaks selgelt määratletud vastutusalasid, regulaarseid riskianalüüse ja avalikke aruandeid;

14. kiidab heaks asjaolu, et kodanikuühiskonna organisatsioonid tegutsevad üldiselt soodsas keskkonnas, ning kutsub ametivõime üles kaasama juba varases etapis kodanikuühiskonda tõeliselt ELiga seotud reformide ettevalmistamisse ja rakendamisse; rõhutab, kui tähtis on suurendada vastutust ja läbipaistvust seoses kodanikuühiskonna organisatsioonide riikliku rahastamisega; rõhutab, et kodanikuühiskond on demokraatia ja pluralismi ning hea valitsemistava ja sotsiaalse progressi edendamisel väga oluline;

15. kiidab ametivõime selle eest, et nad konsulteerisid Veneetsia komisjoniga kohtusüsteemi käsitlevate seaduseelnõude paketi, sealhulgas Kosovo prokuratuurinõukogu seaduse asjus; on siiski endiselt mures õigusriigi strateegia piiratud rakendamise ja reformide ebapiisava elluviimise pärast valitsuse poolt, Kosovo kohtunõukogu mittetäieliku liikmeskonna pärast ning viivituste pärast kohtureformide rakendamisel; väljendab muret selle üle, et valitsus ei ole vastu võtnud vajalikku alamõigusakti, milles sätestatakse Kosovo politsei eriuurimisüksuse ja eriprokuratuuri organisatsiooniline struktuur ning koostöömehhanismid; väljendab heameelt edusammude üle, mis on tehtud Kosovo prokuratuurinõukogu uue esimehe ametisse nimetamisel, ning loodab, et uus koosseis kinnitatakse pärast seda, kui rahvusassamblee uuesti tööd alustab; väljendab heameelt selle üle, et Kosovo kohtunõukogu 17 uut kohtunikku värvati läbipaistva ja tulemuspõhise menetluse teel, ning nõuab tungivalt, et president nad viivitamata ametisse kinnitaks; nõuab tungivalt, et Kosovo võtaks otsustavaid meetmeid puuduste kõrvaldamiseks ning tagaks, et kohtusüsteemi usaldusväärsust ja vastutust käsitlevad õigusaktid oleksid kooskõlas Euroopa standardite ja Veneetsia komisjoni asjakohaste soovitustega;

16. väljendab rahulolu selle üle, et Kosovo on vähendanud halduskoormust, rakendades halduskoormuse ennetamise ja vähendamise programmi aastateks 2025–2028 ning selle tegevuskava aastateks 2025–2026; väljendab heameelt ametiisikute seaduse täiustamise ja selle muudatuste vastuvõtmise üle ning kutsub Kosovot üles veelgi parandama avaliku halduse ja tulemuspõhise avaliku teenistuse süsteemi; märgib, et Kosovo avaliku halduse strateegiline raamistik on olemas, kuid seda ei rakendata tõhusalt;

17. väljendab sügavat muret ebapiisavate edusammude pärast üldises

korruptsioonivastases võitluses; peab kahetsusväärseks, et võetud kohustustest hoolimata puuduvad selles valdkonnas käegakatsutavad struktuursed edusammud, ning rõhutab, et korruptsioon on endiselt süsteemne probleem, mis kahjustab avalike institutsioonide toimimist ja avalikkuse usaldust; võtab murega teadmiseks, et Kosovo langes 2025. aasta korruptsiooni tajumise indeksis, kus ta on 182 riigi ja territooriumi seas 76. kohal, mis on kolm kohta madalam kui 2024. aastal ja mis tähendab murettekitavat tagasiliikumist varasema järkjärgulise paranemise suundumusest, kuid asetab Kosovo siiski mõnest piirkonna riigist ettepoole; kutsub ametivõime üles võtma viivitamata vastu ja rakendama konkreetseid, toimivaid ja kontrollitavaid meetmeid, mille abil korruptsiooni paremini ennetada, uurida ja kohtulikult menetleda; nõuab eelkõige riikliku korruptsioonivastase strateegia ja tegevuskava kiiret vastuvõtmist aastateks 2025–2028, varade deklareerimise ja terviklikkuse kavade laialdasemat kasutamist ning konfiskeerimisvahendite mõjusamat rakendamist korruptsioonijuhtumite puhul; rõhutab vajadust tugevdada korruptsioonivastaste asutuste sõltumatust ja tegevussuutlikkust ning tagada toimiv koostöö prokuröride, politsei ja rahapesu andmebüroode vahel; juhib tähelepanu asjaolule, et komisjoni varasemaid soovitusi korruptsiooni ennetamise ameti suutlikkuse suurendamise ja korruptsioonivastaste õigusaktide rakendamise kohta ei ole veel rakendatud; nõuab kõrgemal tasandil esineva korruptsiooni juhtumite uurimise kvaliteedi pidevat parandamist;

18. on mures asjaolu pärast, et organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses on tehtud piiratud edusamme; nõuab organiseeritud kuritegevuse vastase riikliku strateegia ja tegevuskava kiiret vastuvõtmist; rõhutab, kui oluline on võidelda kuritegelike võrgustike vastu, tugevdades rahvusvahelist koostööd luureandmete jagamise kaudu ning tõhustades õiguskaitse- ja prokuratuuriasutuste vahelist koostööd; kutsub Kosovo naaberriike üles võimaldama Kosovol osaleda rahvusvahelises koostöös kõikidel tasanditel, et maksimeerida organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse mõju; rõhutab vajadust süvendada koostööd uimastitevastases võitluses; nõuab terrorismivastase võitluse edasist koordineerimist;

19. rõhutab jätkuvaid jõupingutusi, mida EULEX teeb, kui see aitab Kosovo ametivõimudel luua kestlikke ja sõltumatuid õigusriigi institutsioone; märgib, et püsivad probleemid, sealhulgas piiratud täidesaatvad volitused, on pärssinud tema töö mõju; nõuab missiooni lisandväärtuse, ulatuse ja strateegiliste eesmärkide jätkuvat ümberhindamist, et tagada selle asjakohasus ja tõhusus;

20. on mures teadete pärast, mille kohaselt on mõned Kosovo põhjaosa politseinikud kasutanud liigset jõudu ja käitunud vääralt; kutsub Kosovo politseid üles tagama, et nende töötajad järgiksid täielikult kõiki õigusriigi ja inimõigustega seotud nõudeid; tuletab meelde kõigi poliitiliste esindajate ja kõigi Kosovo inimeste jagatud vastutust

rahu ja õigusriigi järgimise eest;

Põhivabadused ja inimõigused

21. märgib, et kuigi inimõiguste õigus- ja institutsiooniline raamistik on üldjoontes olemas, on selle rakendamine endiselt ebapiisav; väljendab heameelt kogukondade õiguste kaitse ja edendamise strateegia vastuvõtmise üle; väljendab rahulolu selle üle, et Kosovo täitis konstitutsioonikohtu otsuse, milles käsitleti Dečani kloostri maa omandiõigust; kutsub Kosovot üles investeerima inimõiguste raamistiku toimivamasse rakendamisse;

22. tunnistab, et Kosovo põhiseadus on vähemuste õiguste suhtes väga edumeelne; märgib sellega seoses kahetsusega, et ikka veel ei ole arvesse võetud 2023. aasta jaanuaris Kosovo rahvusassamblees registreeritud petitsiooni, mille allkirjastas peaaegu 500 inimest, kes on ajalooliselt ise end bulgaarlasteks pidanud, ning soovitab, et nende õigused oleksid seaduses sätestatud ja tegelikult tagatud, et kaitsta bulgaaria vähemuse ajaloolist, kultuurilist ja poliitilist identiteeti; kutsub Kosovot üles tagama, et kõiki kogukondade ja nende liikmete õiguste kaitse ja edendamise seaduse alusel tunnustatud vähemusi tunnustatakse täiel määral riigi põhiseaduses;

23. märgib, et Kosovo vanglasüsteem vastab üldjoontes ÜRO ja Euroopa Nõukogu miinimumnõuetele; nõuab vangide, eelkõige naisvangide, vähemusse kuuluvate vangide ja vaimse tervise probleemidega vangide õiguste paremat kaitset;

24. rõhutab vajadust tugevdada haavatavate rühmade ja vähemuskogukondadesse kuuluvate inimeste õigusi kaitsvate õigusaktide rakendamist, ennekõike seoses nende esindatusega avalik-õiguslikes institutsioonides ja keelte kasutamisega, sealhulgas tagades võrdse ja toimiv juurdepääsu emakeelsele riiklikule haridusele, samuti tervishoiule ja avalikele teenustele, keele- ja omandiõiguste austamise, piisava esindatuse kesk- ja kohalikus halduses ning materiaalse ja immateriaalse, religioosse, traditsioonilise ja kultuuripärandi kaitsmise; kutsub Kosovot üles suurendama oma jõupingutusi, et tagada vähemusrühmadele võrdsed võimalused ning nende piisav esindatus poliitilises ja kultuurielus, avalik-õiguslikus meedias, halduses ja kohtusüsteemis; nõuab, et Kosovos kaitstaks usuvähemusi ja tagataks juurdepääs pühakodadele;

25. peab kahetsusväärseks asjaolu, et vähemusrühmadesse, eelkõige romade, aškalite ja egiptlaste kogukonda kuuluvad naised seisavad silmitsi mitmete diskrimineerimise vormidega, eelkõige hariduse, tööhõive ja tervishoiuteenuste kättesaadavuse valdkonnas; väljendab muret selle pärast, et Kosovo valitsus ei esinda piisavalt vähemuskogukondi ja et juhtivatel ametikohtadel on endiselt vähe naisi;

26. kutsub Kosovot üles tõhustama vähemuskogukondade, usukogukondade ja LGBTIQ+ kogukonna õigusi kaitsvate olemasolevate mehhanismide rakendamist, viies lõpule uue tsiviilseadustiku väljatöötamise, mis on veel vastu võtmata; on jätkuvalt mures naiste ja LGBTIQ+ inimeste vastu suunatud diskrimineeriva keelekasutuse pärast;

27. rõhutab vajadust tugevdada Kosovos soolist võrdõiguslikkust ja naiste õigusi; märgib, et soolise võrdõiguslikkuse ja soolise vägivalla vastu võitlemise õiguslik ja institutsiooniline raamistik on enamjaolt kehtestatud; väljendab heameelt eritugiteenuste, sealhulgas soolise vägivalla ohvritele mõeldud varjupaikade, täielikult toimiva perevägivalla juhtumite registreerimise andmebaasi ja jätkuvate teadlikkuse suurendamise meetmete suurema rahastamise üle; väljendab siiski muret selle pärast, et sooline vägivald püsib ning rakendamine ja jõustamine ei ole ikka veel piisav, eriti arvestades, et naised, ennekõike vähemuskogukondadest pärit naised, puutuvad endiselt kokku mitmesuguste diskrimineerimisvormidega;

28. kordab oma üleskutset ametivõimudele parandada sisedialoogi ning teha tõelist ja otsest koostööd Kosovo serblaste sõltumatute kodanikuühiskonna organisatsioonidega, eelkõige Kosovo põhjaosas, et suurendada usaldust, hõlbustada Kosovo serblaste igapäevaelu ja neid edukalt integreerida;

29. kiidab valitsust puuetega inimeste õiguste strateegia (2025–2030) ja sellega seotud tegevuskava (2025–2027) heakskiitmise eest; peab siiski kahetsusväärseks asjaolu, et Kosovo ei ole ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni veel vastu võtnud; väljendab muret selle pärast, et Kosovo ei ole sellega seoses oma õigusakte ELi õigustikuga piisavalt vastavusse viinud, ning diskrimineerimise ja tõkete pärast, millega puuetega inimesed, sealhulgas lapsed, haridusele, tervishoiule ja sotsiaalteenustele juurdepääsul silmitsi seisavad; kutsub ametivõime üles tugevdama nende õiguste kaitset ning võtma vastu staatuse tunnustamise, teenuste ja hüvitiste seaduse eelnõu;

30. rõhutab, kui oluline on kaitsta Kosovo mitmekultuurilist pärandit, sealhulgas horvaadi kogukonna puhul, toetades samal ajal kestlikku kohalikku arengut ja kogukonna kaasatust; väljendab heameelt ÜRO Arenguprogrammi kaudu rakendatava ELi rahastatava projekti üle, mille eesmärk on Janjevo kultuuripärandi säilitamine ja taaselustamine;

31. peab kahetsusväärseks asjaolu, et õpikuid käsitleva uue seaduse eelnõu ei ole Kosovo rahvusassamblees veel vastu võetud; on mures, et Kosovo 2022.–2026. aasta haridusstrateegia rakendamine on veninud ja et riikliku põhihariduse rahastamine väheneb jätkuvalt; kutsub Kosovot üles viima lõpule õpikute seaduse eelnõu vastuvõtmise, lõpetama praeguste õpikute läbivaatamise ning

pakkuma õpetajatele kestlikku ja süstemaatilist koolitust;

32. võtab teadmiseks Kosovo pluralistliku meediamaastiku, kuid rõhutab, et see on endiselt habras ja seda püütakse mitmel viisil mõjutada; peab äärmiselt kahetsusväärseks väheseid edusamme väljendusvabaduse tagamisel ja ajakirjanike tulemuslikul kaitsmisel; peab kahetsusväärseks asjaolu, et Kosovo on 2025. aasta maailma ajakirjandusvabaduse indeksis langenud meediavabaduse pingereas 24 kohta ja asub nüüd 99. kohal, mis kujutab endast märkimisväärset ja murettekitavat tagasilangust; märgib, et ajakirjandusvabadus on Euroopa üks põhiväärtusi ja Kosovo peab võtma senisest tulemuslikumaid meetmeid, et seda kaitsta;

33. kordab taas oma sügavat muret meediakeskkonna ja ajakirjandustöötajate töökeskkonna halvenemise pärast ning eriti ajakirjanike ja meediatöötajate vastu suunatud rünnakute ja ähvarduste, sealhulgas solvava keelekasutuse pärast, mida Kosovo kõrgemad ametnikud valimiskampaania ajal meedia suhtes kasutasid; peab kahetsusväärseks, et ajakirjandusallikate kaitse seaduse eelnõu pole endiselt vastu võetud, jättes ajakirjanikud ilma piisava õiguskaitseta; rõhutab, et ajakirjanike vastu suunatud füüsiliste rünnakute suhtes tuleb kohaldada täisleppimatust, ning nõuab kõigi meediatöötajate vastu suunatud ähvarduste jõulisemat uurimist ja nende eest vastutusele võtmist ning meediaga seotud õigusaktide vastavusse viimist ELi õigustikuga, eelkõige Euroopa meediavabaduse määruse[7] ja ELi üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide keelamise direktiivi[8] ning muude asjakohaste rahvusvaheliste inimõigustealaste kohustustega; kutsub selles osas ametivõime üles võtma viivitamatuid ja konkreetseid meetmeid, et tagada meedia sõltumatus, võidelda hirmutamise vastu ning luua soodne keskkond vaba ja pluralistliku ajakirjanduse jaoks;

34. väljendab tõsist muret teadete pärast, et poliitilised osalejad ja organiseeritud kuritegelikud rühmitused avaldavad ajakirjanikele survet, mis on toonud kaasa enesetsensuuri juhtumeid; märgib, et ajakirjanikud võivad hoiduda kriitilise uuriva ajakirjandusega tegelemisest, kuna nad tunnevad muret oma füüsilise turvalisuse või töökoha säilimise pärast; juhib lisaks tähelepanu teadetele, et ametiasutused võivad kriitilist sisu avaldavatest meediakanalitest

---

7 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1083, millega luuakse siseturul meediateenuste ühine raamistik ja muudetakse direktiivi 2010/13/EL (Euroopa meediavabaduse määrus) (ELT L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

8 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1069, milles käsitletakse avalikus elus osalevate isikute kaitsmist ilmselgelt põhjendamatute nõuete või kuritarvituslike kohtumenetluste (avalikus elus osalemise vastased strateegilised hagid) eest (ELT L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

reklaami tellimise lõpetada, avaldades seeläbi kaudset majanduslikku survet;

35. väljendab muret, et Kosovo avalik-õigusliku ringhäälinguorganisatsiooni Kosovo raadio ja televisiooni seaduse eelnõu vastuvõtmine on endiselt pooleli ning nõuab seega selle kiiret vastuvõtmist; rõhutab vajadust tagada avalik-õigusliku ringhäälingu kestlik rahastamine ja sõltumatus; peab kahetsusväärseks asjaolu, et Kosovo raadio ja televisiooni peadirektori ametikoht on olnud alates 2024. aasta septembrist täitmata ning et Kosovo raadio ja televisiooni juhatusel pole alates 2024. aasta detsembrist olnud kvoorumit, mistõttu ei toimi avalik-õiguslik ringhäälinguorganisatsioon tõhusalt ega suuda oma ülesandeid täita; nõuab Kosovo raadio ja televisiooni üle tasakaalustatud, representatiivset ja poliitiliselt sõltumatut järelevalvet; kutsub Kosovo ametivõime üles nimetama Kosovo raadio ja televisiooni juhatuse liikmed ja peadirektori ametisse läbipaistva ja tulemuspõhise menetlusega, tagades sellega avalik-õigusliku ringhäälingu tulemusliku toimimise Kosovos; rõhutab, et avalik-õigusliku ringhäälingu mis tahes reform peab tagama toimetuse sõltumatuse, vältima poliitilist mõju ning tagama kestliku ja läbipaistva rahastamise;

36. märgib murelikult, et 2025. aasta inimkaubanduse aruandes rõhutatakse, et Kosovo asjaomased ametiasutused ei ole inimkaubanduse likvideerimise miinimumstandardeid täielikult täitnud, hoolimata sellest, et nad on näidanud üles suuremaid jõupingutusi, sealhulgas parandanud süüdistuste esitamise määra ja tõhustanud ohvriabi;

37. väljendab muret selle pärast, et piirkonna riikidest pärit välisosalejad, ennekõike Venemaa ja Serbia riigiga seotud allikad levitavad, eriti valimisperioodidel, üha enam desinformatsiooni, sealhulgas rahvusvaheliste pingete kohta, soodustades sellega poliitilist polariseeritust; on endiselt tõsiselt mures pahatahtliku välissekkumise, destabiliseerimispüüdluste ja hübriidohtude pärast, sealhulgas tehisintellekti abil loodud desinformatsiooni ja koordineeritud veebikampaaniate pärast, mille eesmärk on mõjutada poliitilisi protsesse ja avalikku arvamust; nõuab tugevamat institutsioonilist reageerimist ja paremat meediapädevust, mis tuleb saavutada meetmete abil, mis hõlmavad parandatud õpetajakoolitust ja nüüdisaegseid õppevahendeid ning tõhustatud koostööd sõltumatu meedia, faktikontrolliga tegelevate organisatsioonide ja asjakohaste ELi programmidega, et edendada kriitilist mõtlemist ja vastutustundlikku digitaalset osalust; kutsub Kosovot ja selle piirkondlikke partnereid üles jääma ühtseks ning veelgi tugevdama piirkondlikku koostööd, samuti Euroopa koostööd Kosovoga võitluses välisohtude, desinformatsiooni, välissekkumise ning küber- ja hübriidohtudega, millega püütakse õõnestada riigi ja piirkonna Euroopa väljavaadet;

38. kiidab Kosovot aktiivse osalemise eest mitmes piirkondliku koostöö algatuses, nagu Kesk-Euroopa vabakaubandusleping, energiaühendus, transpordiühendus, Kagu-Euroopa koostööprotsess ja piirkondlik koostöönõukogu;

39. kiidab Kosovo ametivõime väike- ja kergrelvade ning lõhkeainete ebaseadusliku valdamise, väärkasutamise ja salakaubaveo probleemi kestliku lahendamise tegevuskava eduka rakendamise eest; väljendab heameelt ÜRO tulirelvade protokollis sätestatud reeglite väga hea järgimise üle;

Leppimine ja heanaaberlikud suhted

40. tuletab meelde, et suhete normaliseerimine Serbiaga ning kõigi Belgradi ja Priština dialoogi raames sõlmitud kokkulepete täitmine on endiselt Kosovo Euroopa-väljavaate põhiline ja vältimatu element; rõhutab, et konkreetsed, püsivad ja kontrollitavad edusammud selles valdkonnas on hädavajalikud, et tugevdada piirkondlikku stabiilsust ning edendada riigi Euroopa väljavaadet; toonitab, et suhete normaliseerimist ei tohi pidada teisejärguliseks probleemiks, vaid see peab jääma absoluutseks poliitiliseks prioriteediks; rõhutab, kui oluline on veelgi suurendada ELi vahenduspüüdlusi poolte vahel, et ületada praegune ummikseis;

41. kordab, et toetab täielikult ELi vahendusel toimuvat dialoogi, ning peab tervitatavaks ELi eriesindaja Belgradi ja Priština dialoogis Peter Sørenseni volituste pikendamist 29. veebruarini 2028;

42. kordab oma üleskutset parandada dialoogi naiste kaasamise, avalikkusele suurema läbipaistvuse tagamise ja kodanikuühiskonna sisulise kaasamise kaudu;

43. kordab, kui oluline on Kosovo ja Serbia ametivõimude konstruktiivne osalemine, et tõhusamalt rakendada suhete normaliseerimisele suunatud lepingut ja selle rakenduslisa, mis kehtivad ja on õiguslikult siduvad mõlemale poolele; kutsub nii Kosovot kui ka Serbiat üles rakendama täielikult Brüsseli lepingut ja Ohridi raamlepingut, sealhulgas serblaste enamusega kohalike omavalitsuste liidu/ühenduse loomise ning Serbia vastuseisu lõpetamise kaudu Kosovo liikmesusele piirkondlikes ja rahvusvahelistes organisatsioonides, ning vältima ühepoolseid meetmeid, mis võivad dialoogiprotsessi kahjustada;

44. väljendab heameelt 14. märtsil 2026. aastal saavutatud kokkuleppe üle Kosovo välismaalasi käsitlevate õigusaktide rakendamise kohta, millega kehtestatakse leevendavad meetmed serblaste kogukonna liikmetele; märgib, et see kokkulepe aitab tagada avalike teenuste kättesaadavuse järjepidevuse ja vältida Kosovo serblaste *de facto* tõrjumise ohtu; rõhutab, et sellised lahendused aitavad kaasa usalduse loomisele ning on õige samm Belgradi ja Priština suhete normaliseerimise ja heanaaberlike suhete edendamise suunas;

45. võtab teadmiseks kümnete Serbia toetatavate institutsioonide koordineerimata sulgemise Kosovo põhjaosas;

46. ootab, et Serbia teeks täielikku koostööd Kosovoga, et 2023. aasta Banjska terrorirünnaku toimepanijad lõpuks kohtu alla anda; mõistab hukka asjaolu, et Serbia ei ole ikka veel süüdlasi, eelkõige erakonna Srpska Lista endist aseesimeest Milan Radoičićit vastutusele võtnud; kordab, et kõik vägivallaaktide eest vastutavad isikud peavad vastutama ja viivitamata kohtu ette astuma kooskõlas õigusriigiga ja nõuetekohase menetlusega; mõistab teravalt hukka 2024. aasta novembris Kosovo põhjaosas Ibër-Lepenci/Ibar-Lepenaci kanali vastu toime pandud rünnaku ning nõuab, et süüdlased tabataks kiiresti ja antaks kohtu alla; kutsub Serbiat üles vastama viivitamata Kosovo 2025. aasta jaanuari vastastikuse õigusabi taotlusele seoses kõnealuse rünnakuga ning tegema uurimises täielikku koostööd;

47. võtab teadmiseks asjaolu, et kuni 1 590 teadmata kadunud isiku saatus on endiselt ebakindel ja 2024. aasta aprillist kuni aruandeperioodi lõpuni 2025. aasta septembris saadi teavet ainult 26 teadmata kadunud inimese saatuse kohta; kutsub nii Kosovot kui ka Serbiat üles osalema konstruktiivselt ja heas usus kõigis tehnilistes aruteludes, mille eesmärk on selgitada välja ülejäänud kadunud isikute saatus, sealhulgas kohtuekspertiisi küsimustega tegeleva alltöörühma kaudu, ning hoiduma igasugusest politiseerimisest; väljendab heameelt teadmata kadunud isikutega tegeleva ühiskomisjoni esimese kohtumise üle, mille Kosovo ja Serbia pealäbirääkijad kutsusid kokku 2026. aasta jaanuaris ELi vahendatud dialoogi raames, ning nõuab edasist koostööd, et kiirendada massihaudade tuvastamist ja teabevahetust;

48. kutsub Serbiat üles avalikustama ja jagama kõiki asjakohaseid politsei-, sõjaväe- ja arhiividokumente, mis on seotud 1998.–1999. aasta Kosovo sõjaga, et toetada tõe väljaselgitamist, õiglust ja vastutuse võtmist, sealhulgas konfliktiga seotud seksuaalse vägivalla juhtumite puhul; märgib, et sellise teabe jagamise üldist kokkulepet ei ole veel rakendatud, ning väljendab muret salastatuse pikendamise pärast, mis võib õigusemõistmist ja ohvrite tunnistamist veelgi edasi lükata;

49. tuletab meelde, kui oluline on tagada täielik juurdepääs endise Jugoslaavia salateenistuse (UDBA) ja Jugoslaavia armee salateenistuse (KOS) arhiividele, sealhulgas Prištinas ja Belgradis hoitavatele arhiividele, et kommunismiajastu kuritegusid ja kuritegelikke organisatsioone põhjalikult uurida ning nendega tegeleda; rõhutab, et nende arhiivide avamine kogu piirkonnas aitaks kaasa tõe otsimisele, ohvritele õigluse tagamisele, leppimisele ja demokraatliku valitsemistava tugevdamisele;

50. kutsub Kosovot üles jätkama osalemist mitmes piirkondlikus koostööalgatuses; kordab NATO juhitavate Kosovo rahuvalvejõudude

tähtsust laiemas julgeolekus ning tunnustab selle pidevaid jõupingutusi luua ja säilitada ohutu ja turvaline keskkond Kosovos ja Lääne-Balkani piirkonnas üldiselt; tuletab meelde, kui oluline on Kosovo julgeolekujõudude jätkuv arendamine nõustamise, väljaõppe ja suutlikkuse suurendamise kaudu; kutsub Kosovo rahuvalvejõududesse panustavaid liikmesriike üles hoiduma oma kohaloleku vähendamisest;

51. kutsub üles tegema uusi jõupingutusi Kosovo usulise ja kultuuripärandi, sealhulgas õigeusu, islami, katoliiklike ja muude pühapaikade kaitsmiseks osana laiemast pühendumusest pluralismile, leppimisele ja Euroopa ühise kultuuripärandi austamisele;

Sotsiaal-majanduslikud reformid

52. märgib, et majandus- ja rahapoliitika ning konkurentsivõime valdkonnas on Kosovo ettevalmistus mõõdukas; rõhutab, et Kosovo peab viima oma eelarveraamistiku vastavusse ELi õigustikuga ja tegelema struktuursete puuduste, ennekõike kitsa tootmisbaasi ja VKEde raske juurdepääsuga rahastamisele; rõhutab kestliku majanduskasvu, töötuse vähendamise ning riigi sotsiaalkaitsesüsteemi tugevdamise tähtsust kooskõlas ELi sotsiaalõigustikuga; rõhutab, et ta peab ellu viima ulatuslikumaid reforme, et kõrvaldada allesjäänud struktuursed puudused;

53. väljendab heameelt komisjoni järelduse üle, et Kosovo on teinud mõningaid edusamme toimiva turumajanduse arendamisel, eelkõige tänu tugevamale majanduskasvule, kindlale ja stabiilsele pangandussektorile, mitteametliku sektori vähenemisele ning kaubandusvaidluste kiiremale lahendamisele; võtab teadmiseks varimajanduse jätkuva levimuse ja kutsub ametivõime üles tagama tööinspektsioonile vajalikud vahendid, mille abil saaks see oma ülesandeid täielikult täita;

54. väljendab heameelt selle üle, et Kosovo kaubanduskohtus käsitletakse intellektuaalomandi õigustega seotud juhtumeid tulemuslikult; kutsub kaubanduskohut üles jätkama koostööd Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametiga;

55. nõuab töötajate piisavat kaitset, õiglast töötasu ja tööõigust käsitlevate seaduste jõustamist kooskõlas ELi standarditega; peab kahetsusväärseks asjaolu, et sotsiaaldialoog Kosovos on endiselt piiratud; nõuab sihipärast toetust sotsiaalpartnerite suutlikkuse suurendamiseks; kutsub ametivõime üles tagama esinduslike ametiühingute sõltumatus ja õiguspärane roll ning töötajate põhiõigused, eelkõige õigus kollektiivläbirääkimistele, nii õigusaktides kui ka praktikas, nii avalikus kui ka erasektoris; kutsub Kosovo ametivõime üles pikendama sotsiaal-majandusnõukogu volitusi, edendama sotsiaaldialoogi ning kasutama Lääne-Balkani

reformi- ja kasvurahastut, et aidata suurendada sotsiaalpartnerite suutlikkust;

56. kiidab heaks töötasusüsteemi konsolideerimise avaliku sektori töötasude seaduses; peab siiski kahetsusväärseks, et endiselt ei ole käsitletud töökohtade klassifitseerimist, ametikohtade süstematiseerimist ja konstitutsioonikohtu otsust põhiseadusevastaste sätete kohta; kutsub ametivõime üles võtma vastu avaliku sektori finantsjuhtimise seaduse eelnõu ning kaasama õigusesse eelarveriskide hindamise ja avaliku sektori investeeringute metoodika;

57. väljendab muret selle pärast, et oodatav eluiga sünnimomendil on endiselt madalam kui ELi keskmine ning et laste suremus on endiselt piirkonna suurim ja oluliselt suurem kui ELi keskmine; peab kahetsusväärseks asjaolu, et edusammud üldise tervisekindlustuse suunas on endiselt väga piiratud ja et jätkuvalt esineb märkimisväärseid puudusi; kutsub ametivõime üles tagama kõigile kodanikele parem juurdepääs tervishoiuteenustele;

58. kutsub Kosovot üles seadma prioriteediks kvaliteetse kutsehariduse, hariduse ja tööturu vajaduste tihedama seostamise ning noorte ettevõtjate ja teadlaste sihipärase toetamise, et luua riigi noortele usaldusväärsed väljavaated;

59. julgustab Kosovot jätkama sotsiaalkindlustuse koordineerimist käsitlevate lepingute sõlmimist teiste ELi liikmesriikidega;

60. märgib, et Kosovo on teinud teatavaid edusamme digiüleminekuks valmistumisel, sealhulgas internetipõhiste teenuste ja 5G katvuse laiendamisel; peab kahetsusväärseks asjaolu, et praegu pakutakse internetis ainult 10 % avalikest teenustest ja digitaliseerimine on endiselt katkendlik; rõhutab, et Kosovo peab viima oma õigusaktid vastavusse asjakohaste ELi digivaldkonna õigusaktidega, sealhulgas Euroopa elektroonilise side seadustiku, küberturvalisuse 2. direktiivi, ELi 5G küberturvalisuse meetmepaketi, digiteenuste määruse, digiturgude määruse ja Euroopa digiidentiteedi raamistikuga; peab kahetsusväärseks asjaolu, et Kosovo on vastu võtnud küberturvalisuse seadusest tulenevast 14 teisesest õigusaktist vaid kaheksa ning et nii küberturvalisuse amet kui ka riiklik küberturvalisuse nõukogu ei ole veel täielikult tööle hakanud; nõuab ELi standarditele vastava tervikliku e-valitsuse strateegia vastuvõtmist ja avaliku halduse süsteemide koostalitlusvõime parandamist; kutsub Kosovot üles digitaliseerimist tõhusamalt edendama ja arendama edasi turvalisi digitaalseid avalikke teenuseid;

61. väljendab heameelt Kosovo esimeste sammude üle teadusuuringute ja innovatsiooni strateegilisema käsitluse suunas, sealhulgas innovatsiooni toetusmeetmete rahastamise alustamise ja Kosovo

osalemise üle Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuste võrgustikus;

62. kiidab heaks komisjoni ettepaneku alustada läbirääkimisi, et laiendada ELi „rändle nagu kodus“ süsteemi Lääne-Balkanile, sealhulgas Kosovosse, et tuua kodanikele ja ettevõtetele käegakatsutavat kasu ning suurendada piirkonna ühenduvust; märgib, et see algatus tugineb olemasolevale vabatahtlikule rändluskorrale; nõuab läbirääkimisvolituste kiiret vastuvõtmist ja lepingute õigeaegset sõlmimist, et tagada kiire ja tulemuslik integreerimine ELi „rändle nagu kodus“ alasse;

Energeetika, keskkond, kestlik areng ja ühendatus

63. märgib, et Kosovo sõltub ikka veel suurel määral aegunud söeküttel töötavatest elektrijaamadest ja peab kiirendama investeeringuid energiatõhususse; väljendab heameelt asjaolu üle, et energiasektoris on tehtud mõningaid edusamme, eelkõige 100 MW tuuleenergia võistupakkumise käivitamisega; nõuab tungivalt, et Kosovo kiirendaks rohepööret ja vähendaks oluliselt sõltuvust fossiilkütustest ja söeküttel töötavatest elektrijaamadest; nõuab, et EL suurendaks jõupingutusi, et aidata Kosovol neid eesmärke saavutada; kutsub Kosovo valitsust üles investeerima energiaallikate jaotuse mitmekesistamisse, mis tugevdab varustuskindlust; julgustab Kosovot jätkama jõupingutusi oma elektrituru integreerimiseks Euroopa elektriturgudega, sealhulgas elektrituru reformide tulemusliku rakendamise ja elektrisektoris piiriülese koostöö tugevdamise kaudu;

64. julgustab Kosovot tugevdama oma institutsioonilist ja haldussuutlikkust, et rakendada strateegilisi taristuprojekte, sealhulgas kavandamisetapis põhjalike keskkonnamõju hindamiste kasutamise ja kestlikkusmeetmete kaudu, ning jätkama pooleliolevate transpordi- ja energiaühenduse projektide rakendamist; kutsub komisjoni ja Kosovot üles seadma prioriteediks strateegilised ühenduvuse projektid, mis ühendavad Lääne-Balkani riike Euroopa transpordi-, energia- ja digitaalkoridoridega ning Musta mere piirkonnaga, sealhulgas energiaühenduste, energiatõhususe meetmete, taastuvenergiasse tehtavate investeeringute, SEPAga integreerumise ja VKEde jaoks rahastamisele juurdepääsu parandamise kaudu; rõhutab, et need investeeringud suurendavad sotsiaal-majanduslikku lähenemist, geostrateegilist vastupidavust ja Euroopa majanduslikku julgeolekut;

65. nõuab tungivalt, et Kosovo suurendaks riigi kaitsealasid ning tagaks asjakohaste meetmete võtmise kaitsealade ja kultuuri- ja ajaloopärandi paikade haldamiseks, et säilitada elurikkust, sealhulgas kriitiliselt ohustatud Balkani ilvese peamisi elupaiku; väljendab heameelt Kosovo jätkuva koostöö üle Põhja-Makedoonia ja Albaaniaga seoses piiriülese rahvuspargiga Šari mägedes; julgustab Kosovot veelgi tihendama ja kiirendama koostööd naaberriikidega, et

määrata kindlaks piiriülesed kaitsealad ning kehtestada ühtsed piiriülesed majandamiskavad; nõuab tungivalt, et Kosovo muudaks jäätmekäitlusseadust ja rakendaks kliimamuutuste seadust;

o
o o

66. Teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Ülemkogu eesistujale, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Kosovo presidendile, valitsusele ja rahvusassambleele.